

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 > 50 >
 Helyben hazhoz fordítva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — ar.
 Védlekre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 > 50 >

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével,

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 k.

A megnyitás előtt.

Mire a nap még egyszer megfordul tengelye körül, megkezdődik a magyar nemzet páratlan ünnepeinek fényes és hosszú sorozata. E sorozat első láncszemét az ezredéves kiállítás megnyitása képezi.

Lélekemelő lesz az a pillanat, mikor az ország apostoli királya, királyi hercegektől, külföldi hatalmasságok képviselőitől, zászlós uraktól, főpapoktól, miniszterektől és törvényhozóktól és az ország minden részéből összesereglett küldöttektől körülvéve megnyitja azt a mesés fényben ragyogó kiállítást, mely hivatva van bemutatni ország-világnak nemzetünk ezredéves multját s a haladást, mit Árpád népe minden téren tett egy ezredév alatt. Elfogultan várjuk az ítéletet, mit a művelt világ képviselői ennek alapján haladásunkról fognak kiállítani.

Mi is az a haladás? Vajjon a haladás az anyagnak gyarapodásában és különféle alakulásaiban áll? Nem. Haladásra csak az ember képes. És haladása a természetes erők és tehetségek fejlesztésében s a teremtmények fölötti uralmának növekedésében áll.

Az ember a teremtés koronája. Minden ami a világon az emberen kívül létezik, mind az emberért van alkotva, az ő szolgálatára van rendelve. Kezdetben,

az Irás tanúsága szerint, meg is hajolt a természet az ember akarata előtt. De mióta ránehezedett az első bűn átka, erővel kellett az embernek minden elemet uralma alá hajtania. Az emberi művelődés története érdekes képét nyújtja ennek a küzdelemnek.

Négyezer esztendeig keveset haladt az emberi nem a művelődés lépcsőjén. Ha itt-ott kivételesen nagyobb haladást tudott is felmutatni, egyoldalú volt az. A testi erőket bámulatosan kiművelték, a lelkieket szunnyadni hagyták. Ma egy gyermek, a katekizmussal kezében, többet tud az emberiség létkérdéseiről, mint a hét görög bölcs együttvéve tudott.

Mióta végbe ment az emberiség megváltása, a művelődés és haladás is gyorsabban ment. Nem csuda. A természet is felszabadult az átok alól. A kereszténység lett a civilizációnak fátylavívője, előharczosa, legbuzgóbb terjesztője.

Mikor Árpád népe megjelent e földön, hol az immár ezredéves magyar hazát alapította, a műveltségnek bizony nagyon kezdetleges fokán állott. Harczi ügyességén és bátorságán kívül alig hozott magával egyebet keleti hazájából, mint józan, romlatlan, minden íránt fogékony természetet. De ez éppen elég volt neki arra, hogy belépve a keresztény népek családjába, előkelő helyet vivjon ki magának

azok között nemcsak vitézségre, hanem műveltségre is. Kálmán, III. Béla, Nagy Lajos, kivált pedig Mátyás korában a legelső között is számot tett ez a maroknyi nemzet.

A mohácsi vészszel kezdődő szomorú korszak a hanyatlás kora volt minden téren. A keresztény műveltséget védelmezve s önnállóságáért, szabadságáért küzdve önmaga lett az áldozat. Európa szemében elvesztette a magyar név előbbi nimbuszát.

Mióta Széchenyi nagy szelleme felébresztette hosszú álmából ezt a tetszhalottnak látszó nemzetet, még inkább pedig mióta kiküzdötte és visszanyerte függetlenségét, önállóságát, mesés haladást tett ismét a művelődés terén. Csak az új világnak ifju népei mutathatnak fel olyan haladást, amilyent három évtized alatt ez az időre vén, de erőre ifju nemzet tett. Most számolunk be róla a művelt világnak.

De vajjon az a haladás, melyről kiállításunk tanuskodik, igazi haladás-e? Mit ér a kifejlett ipar s a virágzó kereskedelem, ha önzésre tanítja az embert s megkeményíti annak szívéét? Mit ér a mechanikának minden művészete, ha a gépkerekeknek öntudatlan mozgása tönkre teszi a lélek tisztaságát és szerencsésjét? Átok a munka, ha az embert az anyag

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A játékbarlang.

Irta: Wickede F. C.

— Ön csak nem fog elmenni, mielőtt játék helyiségeinket látta és ott néhány dollárt hagyott volna, — mondotta a hosszú czipész, ifjúkori barátom, a kivel néhány nappal megérkezésem után New-Yorkban találkoztam, midőn ebéd után az elegáns Taylor-hotelben kávékat ittuk.

— Bizonyára igaza van, ha azt akarja mondani, hogy veszíteni fogok, de én azt hallottam, hogy a nyilvános játék tilos — feleltem neki.

— A titkos játék is — csak hogy a pénzért való játékot éppen olyan nehéz megakadályozni, mint a gondolatok játékát és ha időnként egy elkeseredett ember feljelentésére szét is rombolnak egy fészket, úgy a madár máshová repül; hogy lerakja tojását.

— Szívesen elmegyek önnel, ha elvezet valami tisztességes helyre, a hol az ember nincsen kitéve annak, hogy zavarba jöjjön; mert nagyon szeretném megismerni e helyiségeket.

— Erről majd gondoskodom; eléggé ismerem a helyeket, mert egész télen át minden nap illetőleg éjjel megfordultam ott. Elvezetem önt egy nagyon előkelő helyre, a melynek vendégeihez én is tartozom.

— Hogyan, ön? Akkor bizonyára nappal

kell halászni, hogy éjjel bevonhassa a hálóját? — kérdeztem csodálkozva.

— Igen, úgy van barátom. Nem követelem, hogy ottan játszszonek — csak megakarom mutatni a farkas tanyáját. — E szavakkal védekezett előttem, ne hogy rosszat gondoljak felőle.

Megbeszéltük, hogy este kilencz órakor ismét találkozunk a Taylor-hotelben és elváltunk. Ő úgy látszik elment halászni, én pedig megnéztem a katonák sátoráborát a város előtt. Az 1863. évben történt ez, midőn még folyt a háboru a délen lakók ellen.

A meghatározott órában ismerősöm megjelent — a mint sejtettem — nem egyedül. Egy kissé részeg fiatal ember jött vele, a ki élénken elbeszélte, hogy őt és ismerősömet délután reábeszéltek, hogy háromszáz ötven tallérral, a mely összegnek fele már megvolt, kifosztják a bankot, a mely a mult szombatonannyi pénzt nyert tőlük.

— Szép ficzko vagy, czipész barátom! — gondoltam magamban. Kerítő és a játékbarlang megbizottja — mi mindenre nem vihethet az ember!

Később ismerősöm maga elbeszélte, nekem, hogy csak látszólag beszéltette reá magát, hogy a fiatal embert elámítsa és a játéka is csak látszólagos. Minden ujonezért öt dollárt kapott és minden játékosért, — annak vesztesége után — két-tíz dollárt.

Együtt elmentünk egy külsőleg nagyon elegáns házba a tizennegyedik utczában és felmen-

tünk a lépcsőn. Nem tudtam magamat visszatartani attól, hogy ismerősöm áldozatának oda ne sugjam, hogy vigyázzon nagyon és adja nekem pénzének egy részét.

— Csak százhatvanöt dollárom van már és ha már nem nyerek mindegy, hogy ön kapja-e, vagy ők.

Ismerősöm kopogott — egy ember kidugja gyapjas fejét és a jelszót kérdezi, a melyet ismerősöm odasug:

Yankee Doddle came totwon.

Én az arczába nevettem. Erre kinyílt a kétszárnyu ajtó és belépünk egy csarnokba, czipészem ismét kopog, mint egy szabadkőműves és ismét megjelenik gyapjas haju ember. Itt is el kell mondani valami jelszót és azután belépünk a fényesen kivilágított, elegánsan berendezett termekbe.

A feketebőrü ajtónálló azt kérdezte tőlünk, hogy szolgálhat-e valamivel.

— Hozzon nekünk bort és piskótát, — parancsolgatott ismerősöm, a ki megelégedetten legujabb hőstettével visszádól a karosszékbe. Kísérőm kissé elfogult volt eleinte, de a jó bor, melyet a kristályszerű kancsóban hoztak, csakhamar felvidított és midő a szomszéd szobából, a hol úgy látszik csak kicsiben játszottak, néhány ur jött ki, kik azelőtt csak nézték a játékot és most vele a politikáról és háboruról kezdtek beszélgetni, teljesen nyugodt lett.

Kivülünk csak négyen jötték még párosan a játékterembe, amiből következtettem, hogy ezek egyike a kerítő, a másik a kiszemelt ál-

rabszolgájává teszi. Istenkáromlás nemzeti jólétről beszélni, ha az egyesek kezében össze halmozott vagyon nyomorba dönti és erkölcstelenségbe üzi a tömegeket.

A műveltség és jólét nem egyes kiválasztott osztályoknak a privilégiuma. Az az igazi haladás azért, mely a műveltséget és jólétet a népeknek, a nagy tömegnek teszi közkincsévé.

Vajjon ilyen haladásról tesz tanúságot az a kiállítás, mely holnap nyitja meg kapuit a látogatók előtt?

Ez az, ami aggodalmat kelt bennünk ez ünnepélyes pillanatban. Keresnők, szívünk mélyéből óhajtanók, hogy erről az igazi haladásról győzze meg a kiállítás a látogatókat, mert akkor elmondhatja ez az ünneplő nemzet, hogy nem hiába élt e földön ezer évet. —

És ha az a kiállítás minden ízében sikerülne is, ha valódi haladásról tenne is fényes tanúságot, — még egy nagy kérdés tolu önkényt aggodó lelkünk elé: vajjon ez a mesés módon teremtett kis ország ott a városligetben hü képe-e ennek a nagy országnak?

Nem adjuk meg rá ezuttal a feleletet. Ne zavarjuk az ünnepi hangulatot. Ritka nép az, melynek ilyen ünnepet engedett megérni a Gondviselés. Legyen most minden gondolatunk, minden érzelmünk annak szentelve egészen. Kérjük a magyarok Istenét, hogy az ünnep sikere nagy; hatása, eredménye áldásos, marandandó legyen!

Dr. Szalárdi Gyula.

A közigazgatási bíraskodás.

A szabadelvű pártkörben a képviselőház közigazgatási bizottságának a többséghez tartozó tagjai tegnap este értekezletet tartottak, amelyen Bánffy Dezső miniszterelnök és Perczel Dezső belügyminiszter előterjesztették, hogy a

kormány az erre nézve több oldalról jelzett kívánsághoz képest hajlandó hozzájárulni ahhoz, hogy a közigazgatási bíróságokról szóló törvényjavaslatból az első fórum egyelőre kiküszöböltessék s csupán a legfelsőbb közigazgatási bíróság állíttassék fel az adminisztratív jogsérelmek elintézésére. Az értekezlet tagjai helyesléssel fogadták a kormány e szándékát s elhatározták, hogy a javaslatot a Ház megfelelő átdolgozás végett küldje vissza a közigazgatási bizottsághoz. Ma ugyanebben a tárgyban az ellenzék bizalmi férfait hallgatta meg Perczel belügyminiszter. Ez az értekezlet is helyeselte a kormány szándékát s megállapodott egy a Ház plénumában előterjesztendő s valamennyi párt által elfogadandó határozati javaslatban, amely kimondja, hogy a képviselőház a közigazgatási bíróságokról szóló javaslatot a bírósági szervezet és a hatásköri rész újabb megfontolása végett visszaadja a közigazgatási bizottságnak.

Egy rendezetlen ügy.

A zárszámadást vizsgáló bizottság ülésein többek között szóba került egy rendezetlen ügy, melyet a selyemtenyészés előmozdítására létesült intézmény idézett elő.

Az eddigi intézkedések ugyanis kétséget támasztanak az iránt, vajjon ez intézmény általi kezelés alatt állónak tekintessék, vagy pedig az államtól különálló vállalatnak. E számviteli szempontból is fontos kérdés tisztázását kezdeményezte az állami számvetősök 1894. évi zárszámadási jelentésében, kiemelve, hogy a selyemtenyészés tartozása az államkincstár iránt évről évre nagy mértékben emelkedik. Az 1894. év végén ez a tartozás közel másfél millió forintba rugott. Az állami számvetősök elnökének a bizottság előtt tett jelentése szerint e kérdés tisztázása végett már megindultak a földművelésügyi miniszteriummal a tárgyalások.

A zárszámadási bizottság ezt a jelentést tudomásul vévén, a maga részéről is kimondta az ügy megoldásának szükségét.

Zászló-konfliktus Szerbiával.

Belgrádból jelentik, hogy a szerb kormány abban a konfliktusban, a mely a szerb zászlókérdés miatt tört ki, gróf Goluchowszki közös

hadügyminiszter intencióját kérte ki és általa akart a magyar kormányval tárgyalásokba bocsátkozni. A közös hadügyminiszter azonban, mint értesülünk, az intervencziót megtagadta. — A szerb kormány ebből az ügyből mindenképpen cause celebre akar csinálni. Novakovic miniszterelnök egyik szerb lapban hosszú cikket írt, a melyben fejtegeti, hogy neki van igaza, azonkívül pedig a szerb kormány az összes hatalmakhoz körjegyzéket intéz, a melyben fejtegeti, miért maradnak el a szerbek a magyar millenniumról. Tant de bruit pour une omelette!

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Április 30.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perczel Béni, Molnár Antal, Hévízy János.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Lukács László, Dániel Ernő, Perczel Dezső, Josipovich Géza.

Elnök: d. e. 10 órakor nyitja meg az ülést.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök: Bemutatja Polczner Ernő Szeged város megválasztott orsz. képviselő megbízó levelét.

Megvizsgálás végett kiadják az állandó igazoló bizottságnak.

Bemutatja a főrendiház elnökének átíratát, melyben értesíti a főrendiházban tegnap napirenden volt törvényjavaslatoknak a főrendiház által történt elfogadását.

Következik a napirend:

A zárszámadási vizsgáló bizottság jelentése az állami számvetősöknek a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben az 1895-iki számadási év I. II. III. negyedében előfordult tulkiadások, előirányzat nélküli kiadások- és hitel átruházásokról.

A ház a jelentést, melynek előadója Kabós Ferencz volt, vita nélkül elfogadta.

Következik

A pénzügyi bizottság jelentése, a képviselőház 1896. évi rendkívüli kiadásainak fedezése tárgyában.

A ház a jelentést vita nélkül elfogadja.

Elnök: A mai ülés napirendje ki van merítve. A holnapi ülés napirendjére kitézi a közigazgatási bíróságról szóló törvényjavaslatra vonatkozó jelentését az evégből külön kiküldött bizottságnak.

Ülés vége d. e. 11 óra 39 perczkor.

dozat, mert itt is amint észrevettem csak az új és pénzes játékosnak van keletje.

Eddig csak néhányan maguk között játszottak az oldalszobában, de most midőn a bankadó belépett a nagyterembe, megkezdődött a rendes játék. Ez embernek tekintete nagyon élénk volt és mégis olyan édesen, nyájasan tudott mosolyogni, hogy egy macskához hasonlítottam, a mely behuzza karmait és addig játszik az egérrel, a míg ez csak él. Barnás arczáról és fekete bajuszáról látni lehetett, hogy délen született.

— Kezdjük uraim? Azt hiszem, mindnyájan barátok vagyunk, mondta a körülötte állókhoz, kik beleegyezésüknek mormogással adtak kifejezést.

Elővették a kártyákat és az asztalra terítették a viaszkos vásznat, a melyen egy templom képe volt. A bankadó kinyitotta, a csomag kártyát, megkeverte és miután az utolsó kártyát megmutatta a játékosnak, betette egy nyitott bádogszelenczébe.

Ekkor egy gomb megnyomásával elemelte a kártyákat úgy, hogy a nyertő kártya benne maradt. A játékosok egy része egy kerettel foglalkozott, a melyben tizenhárom drót volt négy gombbal. Ezzel ellenőrizték a játékot. — Ezek a hivatásos játékosok, — az elővigyázatos öregek, ki vagy látszólagosan, vagy azért játszanak, hogy még néhány dollár napi díját nyerjenek. A játékosok közül senki sem beszél

többet mint, a mennyi szükséges — e játéknál nem szabad zajt csapni, a kártyákat is nem nevezik meg, csak mutogatják.

Csak öt dollárom volt, a melyet csakhamar elveszítettem és megfigyeltem a csoportot. Ismerősöm csak látszólag, — de szenvedélyesen játszott, hogy az ujonczot, a kit a bor is kissé felhevített, feltűzelje. Az ujoncz nyert és ettől bátorságot kapott és mindinkább nagyobb összegeket rakott. A kis összegeket megnyerte, a nagyokat elveszítette. Hiába kértem tőle pénzének egy részét, el volt szánva, hogy vagy győz, vagy meghal.

— Lehet veszteség kártyákra is játszani — mondotta a játékosok egyike. — Ilyenkor az ember tétjét nagyobbítja bizonyos összeggel.

Az ujoncz elkezdett veszteség kártyákra játszani és ismét nyert. Így tartott ez óra hosszáig, a mikor szerencsésen megszabadult pénztől.

Dühösen, elesigázva elkezdett kiabálni, viszszaakérte a pénzét és azzal fenyegetett, hogy feljeleníti őket.

— Mr. Shoemaker, vigye haza barátját, — mondotta higadtan a sárgás arczbőrű ember.

— Nem engedem, hogy kidobjanak! — kiáltott az ujoncz, czipész ismerősöm hiába akarta megnyugtani, egy ütés az arczába volt a felelet reá. A ki hozzá közeledett, ugyanily fogadtatásban részesült. Ekkor a fekete ajtón álló is átkarolta. Most már nem segített a

szidás, sóhajtság, el kellett távolítani, mert már veszélyessé kezdett válni. Bárhogyan erőlködött ellene, a szájába bört öntöttek, a melyben — miként később kiderült — narkotin volt. Körülbelül két óra volt, midőn lehozták a lépcsőn. Egész testem remegett, czipész ismerősöm pedig fehér volt, mint a kréta. A hátsó lépcsőn vitték le és a tizenharmadik utczában letették egy sarokba, de előbb kivették még a szájából a kendőt. Ajultan ott feküdt a sarokban.

Nem tudtam egy szót sem beszélni, annyira elfogott a düh, de nem tehettem ellenük semmit sem. A mikor tettem, a milyen gyorsan csak lehetett távoztam és az avenue B.-ben egy rendőrnek megmondtam, hogy a tizenharmadik utczában látszólag élettelenül fekszik egy ember. Nem akartam velük menni, de az előhívott rendőrök kényszerítettek reá, hogy mutassam meg nekik, hol fekszik ez ember.

Ott feküdt még. Nem ismertem és nem is akartam ismerni; elvitték a legközelebbi rendőr állomásra, én pedig haza siettem, de egész éjszaka nem hunytam be szememeimet. Másnap találkoztam a rendőrrel és legnagyobb csodálkozásomra hallottam, hogy az ujoncz játékos kialudta részegségét és nem is tudta, mi történt vele.

Czipész ismerősömet azóta nem láttam, mert kerültem a helyeket, a hová ő járt.

TÁJÉKOZTATO.

Május

1. Megyei közigazgatási ülés d. e. 10-ór.
2. A nagyvárad szinkör megnyitása.
2. A millenniumi kiállítás ünnepélyes megnyitása Budapesten.
2. Pályázati határidő a nagyvárad tüzér laktanya építésére, d. e. 9 óráig.
3. Az ipartestület diszközgyűlése a Fekete Sasban.
7. Közigazgatási ülés a városnál, délután 3 órakor.
9. Középiskolák ezredéves ünnepélye.
9. Vivőverseny délután 6 órakor a Fekete Sasban.
10. Ezredéves hálaadó istentisztelet a nagyvárad templomokban.
12. Nagyvárad város millenniumi diszközgyűlése.
12. Biharvármegye millenniumi diszközgyűlése.
13. A biharmegyei tankerületi tanító-testület diszközgyűlése a megyeház nagytermében d. e. 10 órakor.
15. A biharmegyei természettudományi orvos-gyógyászati egyesület diszközgyűlése.
27. Végfárgyalás a Pável tüntetés ügyében.
31. Az ezredéves évforduló ünnepélye a nagyvárad jogakadémián.

Junius

8. Koronázási évforduló.
8. A koronázási évforduló és törvényhatósági bandériumok felvonulása.

UJDONSÁGOK.

* **Május 1.** A hajdan poétikus ünnepet a szocialis bajok orvoslását követelő munkástörvény ünnepnappá tette, s a hajdan virágos május elsejét »vörös májussá« változtatta át az egyre terjedő szocializmus. Minthogy mi is meg vagyunk róla győződve, hogy a szocializmus elleni küzdelemben erőszakhoz nyulni tapintatlan és csak a szocialisztikus törekvéseket elősegítő dolog volna, — a Nagyváradon megjelenő napilapok szerkesztői elhatározták, hogy május 2-án reggel nem adnak lapot, illetőleg a nyomdai munkásokat május 1-én szünetelni engedik. Ennélfogva lapunk legközelebbi száma csak szombaton délután fog megjelenni. A szerkesztők megállapodása különben a következő:

Kötelező nyilatkozat.

Alólirottak kötelezzük magunkat, hogy a nálunk megjelenő lapot május 2-ikán ki nem adjuk, illetve az egész nyomdászemélyzetnek megengedjük, hogy május 1-ét ünnepelessék és e nevezett napon a munkát szüneteltetjük.

Fehér Dezső,

Lovassy Andor,

a Nagyvárad szerkesztője.

a Szabadság szerkesztője.

Szabó László,

a Tiszántúl szerkesztője.

* **Májusi ajtatosságok.** Tegnap este előkelő nagy közönség jelenlétében tartották meg az első májusi ajtatosságot. Az olasz plébánia templomban dr. Némethy Gyula papnöveldei lelkiigazgató tartott alkalmi szent beszédet. — Pótlólag felemlítjük, hogy a Szent Vince intézet új kápolnájában naponként este fél 6 órakor tartanak a Mária ajtatosságok.

* **Millenniumi faültetés a papnöveldeben.** Tegnap délelőtt 9 órakor lélekemelő ünnepély folyt le a lat. szert. papnövelde előtt levő háromszög alakú kis térségen. Ekkor történt ugyanis, hogy a Palotay László kanonok és intézeti igazgató által felajánlott facsemetékét a papnöveldeket az elüljárók jelenlétében elültették a saját kezük ásta gödrökbe. Dr. Karácsonyi János, az egyháztörténet és egyház jog tanára emelkedett szellemű, hazafias és vallásos beszédet tartott, melyben kiemelte, hogy a magyar nemzet, mely immár egy ezredéve, hogy az isteni Gondviselés által vezérelve kijött Ázsia vadon belsejéből, s meghódította a Kárpátok koszorúját, négy folyó öntötte szép hazát, e helyen egységes, erős, hatalmas állammá tömörült; hogy pedig nemzeti létét egy ezredévig fenntartotta, azt nagy részben a keresztény katolikus vallásnak köszönheti, melyet az első magyar király sz. István alatt fogadtak el őseink; e vallás védte a nemzetet

bűbán és örömben, békében és háborubán, a mongol csordák és török támadások ellenében. Mindig akadt e nemzet fiai közt egy-egy Hunyadi, Zrínyi, Frangepán, kik bár idegen föld szőlőitől voltak, gyermekei és diszei lettek e hazának és ezzel jelzé, hogy most nem azokhoz szól egyedül, kik csak magyarul beszélnek, hanem mindazokhoz, kik magyar földön élnek és e nemzet fiai, bár nem beszélnek a drága magyar szót. — Ne keserítsenek el a most fölmerült körülmények, midőn a vezérszerepre hivatott férfiak elfordulnak amaz eszméktől, melyek a magyar nemzet részére egy ezredévet biztosítottak, mert a történelem bizonyítja, hogy a zivataros századokra mindig fényes napok következtek, mert az igazságnak diadalmaskodnia kell s a nemzet nem tagadhatja meg ősi multját és egy második ezredévet csak úgy remélhet, ha visszatér a keresztény eszmék követéséhez, melynek nemzeti létét köszöni. A nemzet, mely annyi nép közé élve kised csemetéből terebélyes nagy fává nőtte ki magát, hasonló e facsemetékéhez, melyek rügyeznek, sarjadjanak s végre hatalmas koronájú fákká lesznek, mindig visszaemlékeztetve még a későbbi nemzedéket is e mai ünnep jelentőségére. Éljen a magyar nemzet!! Ezután a papnöveldeket énekkara a magyar Hymnust énekelte el négyes karban, melynek végeztével hozzáfogtak a 22 darab fa elültetéséhez. Az ültetést Barényi, püspökségi főkeresztesz vezette.

* **A bibornok adománya.** Dr. Schlauch Lőrincz bíboros püspökünk 300 frtnyi havi kegyadományát ma délután két órakor osztják ki a koldusápoló intézetben.

* **Kinevezés.** Beóthy László főispán értesítette az alispánt, hogy Ujházy Béla m.-csékei járásírnok lemondását elfogadta s helyette Amóczy György eszéffai lakost nevezte ki járásírnokká s a eszéffai főszolgabíró mellé osztotta be.

* **Tízéves találkozás.** Felkérjük Kőszeghy József társunkat, hogy a mennyiben 1886. június 6-án, mikor is a nagyvárad prem. főgymnasiumban az érettségi vizsgálatot letettük, volt szíves elfogadni azon kérelmünket, miszerint az 1896. június 6-ára Nagyváradra tervezett tízéves találkozást rendezni fogja; e tekintetben lesz szíves tovább intézkedni, esetleg a budapesti június 8-iki koronázási emlékünnepeken való részvételt rendezni. Balogh Imre, Baranyi András, Blaskovics Sándor, Buday József, Bügler Gyula, Deutsch Géza, Grósz Pál, Gyíng Rezső, Hegedüs Gyula, Kávásy Gyula, Kelemen József, Klíntók József, Kohn Ferencz, Kohn Vilmos, Kovács Márk, Körössy Endre, Krisztik János, Lázár Béla, Lázár József, Löw Dezső, Lukács Gábor, Macskásy Gyula, Nedelku János, Némethy József, Oszterlamm Ernő, Páskády János, Schwartz Gyula, Simonovics Vilmos, Szabó István, Szarukán Zoltán, Szóke János, Takácsy Sándor, Tury Károly, Werner Kálmán, Zsideli Sándor.

* **A püspökfürdő megnyitása** A Püspökfürdő látogatói meglepetve fognak bámulni azokon az ujtásokon, amelyeket a fürdő új bérlője létesített. Az az elhanyagolt állapot, amelyben a fürdőépületek és a park leledeztek, mintegy varázsszóra megszűnt, s rend és tisztaság váltotta fel a helyét. Új mezbe öltözött még a talaj is amelyet alaposan feltöltöttek és begyepesítettek. új külseje van mindennek, s a régen parájkiverte téreket virág ágyak foglalják el. Új minden a fürdőben, frissen meszelt barátságos falak, az üdeségtől mosolygó zöld környezet, s bámulatos rend fogadják mindenütt a látogatót. — Ki van tatarozva minden, ami rozoga volt, s pótolva van minden hiány, aminek csak az új bérlő, Czeglédy Sándor eddig nyomára jött. A szobák is részben új butorzatot kaptak, a melék helységek, fürdők mind kitisztogatva, renoválva várják az új szezon megnyitását. S ez a megnyitás május első vasárnapján történik. A sajtó képviselőinek ma mutatta be az új bérlő a megújított fürdőtelepet. Délben az új szezon tiszteletére lakulusi banket volt, amelyen felköszöntöket mondottak: Czeglédy a királyné, Lovassy Andor, a »Szabadság« szerkesztője Czeglédyre, Fehér Dezső szintén a há-

zigazdára Czeglédy István a sajtó képviselőire s Winkler Lajos az Országgyűlési Értesítő tudósítója a millennium és az ezredéves kiállítás sikerére. A vendégek emelkedett hangulatban s az új szezon illetőleg a legszebb reményekkel jöttek vissza Nagyváradra.

* **Budapest mint tengeri kikötő.** Szenzációs terv fekszik — mint a M—g értesül — a kereskedelmi miniszteriumban. Annyira szenzációs, hogy szinte hihetetlen. de annyi bizonyos, hogy egy konzorcium Budapestet olyan csatornával kötné össze, a melyen tengeri hajók járhatnak. A konzorcium engedélyt is kért már erre a miniszteriumtól. A konzorcium-kérők két csatorna-vonalat készítettek el tervben, melyek közül az első a következő: Kikötő Budapesten, a Csepel-szigetet határoló Dunaág részén. A csatorna Tétény fölött lép be a szárazföldre, a honnan a Balaton felé halad, melybe betorkollik, Keszthelytől a Mura és a Dráva találkozásáig halad, a honnan, a hegyek átvágásával, a Kulpa irányában a fiemei kikötőbe ér. — A második terv szerint: Kikötő Budapesten ugyanott, a hol az első terv szerint. A Duna medre szolgál Budapesttől Mohácsig csatornául s Mohácstól Eszékig, s innen a Szávaig csatorna. Innen a Száva medre szolgál csatornául egész a Kulpa torkolatáig, a honnan a hegyek átvágásával érkeznek a csatorna a fiemei kikötőbe. Valószínűleg ez utóbbi terv lesz a helyesebb, mivel itt a tulajdonképeni csatorna csak 100 kilométer lesz, a közbeeső folyók fogják adni a csatorna nagy részét, másrészt kevesebb hegyet kell átvágni. A csatorna szélessége mindkét terv szerint 60 méter, egyes kitérő helyeken 100 méter lenne, míg mélysége a közepén 8 méterre van tervezve. A vasutak átvezetésére csavarhidakat terveznek, melyek Amerikában nagyon el vannak terjedve. — E csatorna eszméje különben nem új s tulajdonképen Baross Gáboré volt, a ki annak idején föl is vetette a tervet a király előtt, még pedig olyanformán, hogy katonasággal akarta kiásatni a csatornát.

* **Szabad költözködni.** A rendőrséghez több panasz érkezett tegnap a miatt, hogy a lakók nem akarnak május 1-én, 2-án, és 3-án költözni, mert azon téves hitben vannak, hogy a két első napon a millenniumi ünnepség miatt, 3-án pedig mivel vasárnap van, nem szabad költözködniük. A rendőrség ezzel szemben tudatja a költözködni akarókkal, hogy kivételesen még vasárnap is költözködhetnek, annál inkább pénteken és szombaton.

* **Halálozás.** Ápril 29-én halt meg özv. Dolegny Vilmosné, szül. Kny Anna életének 75. évében. Az elhunytak temetése holnap délelőtt fél 10 órakor lesz, a midőn az olasz plébánia templomban az elhunyt lelki üdvéért engesztelő sz. mise lesz és ezután kiviszik a boldogult tetemeit az olasz sirkertbe. Az elhunytban Kny Antal békési esperes-plébános nénjét siratja.

* **Nagyváradia kiállítás.** Az ezredéves országos kiállításra a nagyvárad kiállítóik már mind felküldték kiállítási tárgyaikat. Impozáns lesz a kiállítás a v.-velencei műkertészeti telep-csoportja, Farkas József teleptulajdonos egy egész vasuti kocsiakománnyal remek déli növényt, virágokat, gazdasági és kereskedelmi kertészeti természetmennyit szállított fel tegnap Budapestre. Legszebbek azonban a százakra menő különféle fajú rózsák, virággal és bimbóval telve.

* **Tüzoltó-laktanya Várad-Velenczén.** Nagyváradon a tűzoltó-intézmény fejlesztése s különösen a város nagy kiterjedésénél fogva a tűzoltóság decentralizálása már hosszú évek óta égető kérdés. A városi közgyűlés belátva ennek most már elodázhatlan szükségét, egyelőre a v.-velencei tűzoltó különítmény felállítását határozta el, a v.-velencei városházán. Előbb azonban tűzoltó laktanyát kell építeni. Az erre kiírt pályázatokat tegnap bontotta fel és bírálta el a bizottság. Az árlejtési feltételekben az építési költség 6490 frtban volt megállapítva. Négy pályázó volt. Han Lajos, Rendes Vilmos és Arany Sándor mindannyian 16 és fél százalékot engedtek; Incze (Izrael) Lajos és társa pedig 17 és 8 tized százalékot engedményt tett. A bizottság, mint legelőször, Incze és társa ajánlatát javasolja elfogadásra.

* **Sertésvész.** Napról-napra érkeznek a szomorú hírek a megye minden részéből; alig van már községünk, amelyik fertőzve ne lenne a veszedelmes betegséggel, amely terjed folytonosan ijesztően. Tegnap Fekete-Győrösről és Hegyközpályiból jelentették a vészt, s azt is egyszersmint, hogy Fekete-Győrt és Hegyközpályit szigorú zár alá, Békényért pedig forgalmi zár alá tették.

* **Pulszky Károly ügye.** Az országos képviselő volt igazgatójának pörében újabb fordulat állott be. A képtár megvizsgálására kiküldött bizottság jelentéséből ugyan kitűnt, hogy két kép hiányzik, de a nyugtató megvan róluk. A két kép megvásárlásával annak idején Pulszkyt bízták meg s most az a gyanu merült föl elene, hogy a pénzt elsikkasztotta s ennek leplezésére nyugtatókat hamisított. Ha ez való, akkor okirat-hamisításért is pörbe kellene őt fogni s mivel erre 5—10 évig tartó fegyház szab a törvény, szabadonbocsátásról egyelőre szó sem lehetne. Pulszky, a kitől a vizsgáló bíró számon kérte a képeket, azt vallotta, hogy a képek megvannak s a nyugtatók igaziak. A vizsgáló bíró ebben az ügyben ma Pulszky lakásán házkutatást tartott, melynek eredményét nagy titkokban tartják.

* **Névváltoztatás.** Weinberger Gyula, továbbá Jenő és Kálmán nagykereskedőknek megengedte a belügyminiszter, hogy vezetőknévüket »Várkonyi«-ra változtassák.

* **Uj magyar honpolgár.** Quai János olaszországi honpolgár, jelenleg belényesi lakos folyamodott a m. kir. belügyminiszterhez a magyar állampolgárság elnyeréséért. A belügyminiszter értesítette Bihar megye alispánját, hogy Quai Jánost a magyar állam kötelekébe felvette s mellékelve leküldi a honossági bizonyítványt.

* **A Garasoshid bérlete.** Félévnél régebben huzódik a Garasos-hid bérletének ügye. Az első árverésnél Zách János eddigi bérlővel szemben Fischer Herman és neje hájói lakosok magasabb bérösszeget ígértek, azonban pótlólag Zách is megígérte a magasabb összeget, évi 1200 frt 99 krt s a városi közgyűlés ez okból a régi bérlőnek szavazta meg a hidbérletet. Fischer Hermann és neje felebbezése folytán a belügyminiszter a város határozatát megsemmisítette s új árlejtés megtartását rendelte el. Tegnap tartották meg az új árlejtést a város-házán, Papp János tanácsnok elnöke alatt. Jelen voltak a bizottságban Dus László, Ragány János, Hegedüs Géza, Busch Dávid és Szücs Dezső jegyző. Két ajánlat érkezett be. Fischer Hermann és neje évi 1550 frt bért ajánlottak meg. Zách János nem tett ki határozott összeget ajánlatában, hanem kijelenti, hogy a bárki által megajánlott bérösszegnél 50 frttal magasabb bért hajlandó fizetni. A bizottság Zách János ajánlatát, mint szabálytalant, nem vette figyelembe, hanem Fischer Herman és neje ajánlatát terjeszti be elfogadásra. Azt hisszük azonban, hogy a közgyűlés méltányolni fogja a régi bérlő ajánlatát, annál inkább, mert hasonló eljárásra már van példa a városi vállalkozásoknál.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonneuwirth-Jéle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,
Kutasi D, papirkereskedésben Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésben Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésben Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésben Körös-utca-
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatók.

EGYLET.

A régészeti egyesület választmányi gyűlése. A biharmegyei és nagyváradi történelmi és régészeti társulat választmányja tegnap **Beöthy László** dr. főispán elnöke alatt gyűlést tartott, amelyen jelen voltak: **Gyalóky Lajos** alelnök, id. **Gálbory Samu**, **Hegyesi Márton**, **Géczy Lajos**, **Vidosits György**; **Középassy Gyula**, **Baróthy Pál** és **Karácsonyi János**, dr. titkár. Ő eminenciájának Schlauch Lőrincz dr. püspöknek azon jójótétele miatt, hogy a mu-

zeum homlokzata elé kerítést készítet és azon kívül a kert rendezéséhez szükséges bokrokat átengedi, a választmány köszönő átiratot intéz. Elhatározta továbbá a választmány hogy a két emlék tábla fölé Bihar vármegye és Nagyvárad város czimerét téteti. **Bölonyi Sándor** elhunyt felett az egyesület jegyzőkönyvileg ad kifejezést fájdalomnak. Bilkei Papp Annának, aki az egyesület gyűjteményei számára öt darab értékes festményt ajándékozott, jegyzőkönyvi köszönetet mond. Végül **Kohányi** Ferencz kilépését és **Lopussnyi** Gyula belépését a tagok sorába tudomásul veszik.

Olvasókör Fugyiban. A Nagyváradhoz közel fekvő Fugyi-Vásárhely községben olvasókört alakítottak. A kör élén Csepely Menyhért id. elnök és Lázár György id. jegyző állanak. Az alapszabályokat beterveztették a jóváhagyás kieszközölése végett az alispánhoz.

A várad-velencei népkör jelenlegi helyiségéből visszaköltözik a Braun-féle házba, melyben már birt helyiséggel a Népkör. Ujnan vannak építve a tágas termek, gázvilágítással berendezve. Mihelyt az elnökválasztáson túl lesz a kör, gondoskodik új tekeasztalokról, butoratról.

Irodalom és művészet.

— **Színházi hír.** A társulat ma délután 1 óra 8 perczkor érkezett Nagyváradra külön vonaton, és este 7 órakor a szombaton színrékerülő »Bánk bán«-ból próba lesz.

— **E. Kovács Gyula jubileuma.** E. Kovács Gyula, jeles magyar tragikus, most ünnepelte színészkedésének negyvenéves jubileumát. Ez alkalomból a Petőfi-társaság a következő levelet intézte a jubiléhoz:

«Szeretett barátunk! Negyvenéves művészi pályádat jubilárod te, kiből mi nem kisebb multu író társunkat ünnepeljük. Tudja az ország egész közönsége, mily lelkes hévvel, rendíthetetlen kitartással és soha nem hanyatló nemes becsfegyvel szolgáltad te a magas drámai művészetet. Művész és költő vagy; érdemed kettős, de dicsőséged százszoros, mert a magyar művészet veterán és ma is ifju erővel helytálló első harczosa vagy ama várfokon, melyet leghevesebben ostromolnak az idegenség, nemzeti ellenség kaján hordái. Erdély szívében, Kolozsvár színpadán állod meg helyedet évtizedek óta a magyar nyelv, magyar történelmi szellem, magyar nemzeti dicsőség ékesajku valódi drámai hőseként. És ma már a színművész hazája is széles e világ, de a magyar színész nem vágyhatik a nagyvilág égboltjára ragyogó napnak; hiven megmarad hazája egén az éj világító csillagául. Im, a fény nem is enyészik el a sötétségben: vissza ragyognak sugarai a hazafiak téged üdvözlő szemekiben. De lenne bár osztályrészed kitüntető megemlékezés helyett hideg feledés; adóznék a közönség taps helyett közönyt, a bírálat koszoru helyett tövissel, te akkor sem kevésbé szent lelkesedél s ép oly lángoló szívvel és szózatossájjal áldoznál tovább a hazafias és művészi szellemnek, s a magyar drámai muzsa e legrégibb templomában, hol elődeid apostolok voltak, te szívesen lennél vértanu. Ezért köszöntünk legforróbban mi, bajtársaid, e magas eszmény általmazásában, a Petőfi-társaság. Budapest, 1896. április 29. Jókai Mór elnök, Bartók Lajos alelnök, Szana Tamás titkár, Jakab Ödön másodtitkár.

A Petőfi-társaság egyszersmind gyönyörű babérkoszorút küldött E. Kovács Gyula, mint a társaság tagjának jubileumára.

Az aradi vértanúk.

Budapest, április 29.

Thorma János neve egészen új név a művészek körében, a mint azonban megfestette azt a jelenetet, midőn a magyar szabadságharcz kilencz kimagasló hőstét bitófán végzik ki, már régen nem új. S ha ez a körülmény rendesen kedvezőtlen is az alkotó művészre nézve, Thorma János tapsott nyomon alkotott festménye őt mint igazi tehetséget mutatja be. Az a sok munka, mely az aradi golgothát tárgyalja, mind csak sablon volt: egy és ugyanazon jelenet, kisebb-nagyobb változtatással

és a szomorú aradi táj szolgálai lemásolásával. A Thorma János festményén csak egy hibát találunk és ez az, hogy a kivégzendő tábornokok arczépe nem egészen sikerült. Színter ki kell keresni és találni, hogy melyik közülök kicsoda? A művésznek nyilván nem volt alkalma a korszerű portraiket tanulmányozni. Ezen azonban néhány ecsetvonással könnyű lenne segíteni, mert a »Történelmi Képcsarnok« gyűjteménye erre nézve elég tartalmas s így ez a hiba könnyen kijavítható.

A festmény maga mint kép és kompozíció friss, egészséges és duzzadó erő produktuma. Ohajtjuk és kívánjuk, hogy a Thorma János nevével ezentúl gyakrabban találkozzunk, mert tőle sokat és jót várunk. Nem tudjuk ugyan hol és kitől tanult, de talán nem tevedünk, hogy saját józan felfogása, jó izlése és egészséges szemé vezette. Előttünk a szomorú jelenet, melynek megkapó kerete az őszi komor aradi táj, nehéz ólmos levegőjével. A hangulat kitűnő, a festmény sok reményre jogosít. A táj nem kompozíció, nem kitalált valami s nem is a természet szolgálai másolata, hanem a ki a képet festette, az megértette a természetet, behatolt titkaiba, ismeri a humus anatómiáját és úgy festette meg, a mint látja és ismeri.

Négyszögben katonaság veszi körül a gyász-helyet, melynek közepén áll a kocsi, mely a lábbajos Damjanichot hozta. E kocsi körül csoportosul más hét tábornok, míg a kocsi tetejéről Damjanich nézi a szomorú jelenetet, midőn a brünni bakó az elsőre felkötö a szerenesetlen Pöltenberg tábornokot. Az öt pap a lelki vigaszt osztogatja az elítélteknek. A festmény teljesen ment az eddig szokásos színpadi felfogástól, melyet néha hasonló képeknél láttunk. Nem nyilatkozik itt meg az ének semmiféle symboluma, mely jelezni akar valamit, — nem tör át a napsugár, mely bucsucsókat akar inteni. Egy teljesen komoly, művészi színvonalon álló munkával van dolgunk, melyet komolyan is kell vennünk. A theatraia még az alakoknál is el-esett. Az a nyolcz tábornok, mely a Pöltenberg kivégzését végignézi, mind természetes és igaz emberi alak. Nagyrészt marczona, de mégis emberséges tekintettel nézik a borzasztó jelenetet, mint a kik leszámoltak a világgal, kiknek a földön már nincs mit keresniök. A mily bátran néztek a csataterén a halál szemébe, ép oly bátran teszik azt most is, tudatában annak, hogy most már nem véletlen dolga a halál. A kik pedig nem tudnak bátran odatekinteni és megtörve látszanak lenni, ezeket sem a haláltól félelem, hanem az undor törte meg s nem bírják nézni bajtársuk borzasztó halálát. Mert ezek az alakok mind karakterek s mind egyiknek van valami mondani valója. A milyen egyszerű és természetes az alakjuk, olyan a szavuk is, mely a szívekhez megtalálja az utat. Ez a festmény megint csak azt bizonyítja, hogy a természetes eszközök a legegyszerűbbek és legjobbabbak, mert célra vezetnek. A vörös frakkos bakó ép a Pöltenberg nyakára illeszti a kötelet, ki katonai feszességgel áll a ezölöp előtt és hosszan kinyújtja a nyakát — még a halálban is hős. A bakó, mely alárendelt szerepet játszik és igazán szót sem érdemel, itt is ugy van felfogva, mely az ő alárendelt, nyomorult foglalkozásának megfelelő: szolgál és vakon engedelmes. Neki teljesen mindegy, hogy kit kell kivégeznie. Minél több a kivégzendők száma, annál jobb, mert ő fejek szerint számítva kapja meg a vérdíját.

Ehhez a szomorú csoporthoz szomorú keret készült: hátul az aradi vár a város körvonalaival, a borús égen szagattott felhők és késő őszi táj, az elhaló természet, barnába játszó harasztjával, fűvel. Ebben a képben határozottan van hangulat. A színek elég diszkrétek, de azért eleget mondanak. Thorma kitűnően választotta meg a tónust, mely sehol sem bántó. A kép történelmi festmény, mej hisz történelmi jelenetet ábrázol oly korból, melyből még sokan élnek közöttünk, akik ismét sokat meséltek nekünk, a szomorú aktusról. Thorma János is nagyon fiatal ember, kinek szintén csak ugy mesélték el az eseményt. Mint szorgalmas ember bizonynyal sokat is olvasott róla. Minket azonban a kép mint történelmi festmény talán csak másodsorban hat meg. Első sorban mint egy ifju, fogékony kedély megnyilatkozása szól hozzánk elég világos és érthető hangon. A

ki ezt a képet megfestette, annak nem csak józan eszé, de határozottan meleg fogékony szive van. Tud lelkesedni a hazája történelméért s ezt a lelkesedést a képen elég plasztikusan domborította ki.

Thorma Jánosból okvetlen kiváló festőművész lesz, mert az a munkája ezt igéri. Ha magának és tanulmányainak él, ezért is fog élni. Ellenségei lesznek elegenden, de ezektől ne féljen. Jó barátaira pedig, a kik tönkre akarják majd tenni, ne hallgasson. Csak haladjon a megkezdett irányban s bármily magaslatra vigye fel a sors, a mai festményére soha sem lesz oka szégyenkezve visszatekinteni.

—i.—r.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. május 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ⁴⁵ regg., 2 ³⁷ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ és 4 éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ³⁰ reggel, 3 ⁴² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ¹⁸ éjjel, vegyesvonat 1 ²² d. u., személyv. 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁰ éjjel.	Kolozsvár felé gyorsvonat 2 ³⁰ éjjel, 8 ³⁸ regg. személyvonat 10 ⁴⁴ éjjel, 11 ¹⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ²⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felé vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴⁸ d. u.	Vaskó - Belényes felé vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e., 9 ⁰⁰ este.
Ermihályfalva felé vegyesvonat 6 ⁵⁰ r., 4 ³⁵ d. u.	Ermihályfalva felé vegyesvonat 8 ²⁰ r., 9 ¹⁴ este,
Ósi-Kót-Gyoma felé személyvonat 7 r., vegyesvonat 1 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ósi felé vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e., személyvonat 8 este
Püspök- és Felix-fürdő 8 ³⁰ reggel, 4 ⁴⁵ d. u., 7 ²⁰ este, 6 ⁴⁰ * reggel, 2 ⁰⁵ * d. u. 9 ¹⁰ * este.	Püspök- és Felix-fürdő 10 ¹⁰ d. e., 6 ²⁰ este, 8 ⁵⁵ este, 8 ¹⁵ * reggel 3 ³⁷ * d. u., 10 ⁵⁴ * este.

* A csillaggal jelöltek csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

Igazságszolgáltatás.

A László-malom bünygye.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad, április 30.

A nagyvárad királyi ítélő-tábla ma délben mondotta ki az ítéletet a nagy hirre vergődött László-malom bünygyében.

Három ujságíró volt mindössze a tanuja a szenzációs tárgyalásnak, harmójuk előtt hirdette ki Ritoók Zsigmond elnök az ítéletet.

A királyi tábla a törvényszék ítéletét részben megváltoztatta, a vádlottak *büntetését enyhítette*.

Pár nap múlva megjelenik a három vádlott ismét a törvényszék tárgyaló termében, tudatják majd velük, hogyan határozott ügyükben a másod-bíró, s módjukban lesz enyhítésért felelőzni a harmadik bírósághoz. Felelőznek enyhítésért bizonyosan, de a királyi ügyész is az ellenkezőért kétségkívül.

A tárgyalás lefolyásáról tudósítónk a következőket írja:

*

Tegnap és ma délelőtt folytatódott a tárgyalás a nagyvárad kir. tábla Ritoók Zsigmond elnöke alatt *Konda Sámuel*, *Feldheim Israel* és *Edelmann Márk* bünygyét. Bírák voltak: Erdélyi Endre, Molnár Géza, Poynár Dénes, Polchy Mór; jegyző Domokos György.

Az ügyet Erdélyi Endre ismertette a tanácssal.

Elmondta röviden, hogyan csalta hamisításokkal *Konda Sámuel* éveken keresztül a László-malom részvénytársaságot s hogyan ját-

szott össze Feldheim Izraellel és Edelmann Márkkal.

Ismertette azután, hogy a malomnak körülbelül 400.000 forint vesztesége származott ebből az összejárásból. Előadta az 1895. október 17., 18. és 19-én tartott törvényszéki bünygyi tárgyalás menetét, a tanúk vallomásait, s végre a törvényszéknek október 20-án kihirdetett ítéletét.

A királyi törvényszék *Konda Sámuel* I. rendű vádlottat magánokirat hamisítás bűntettében és csalás bűntettében mondotta ki bűnösnek és elítélte 4 évi fegyházra, 300 forint pénzbüntetésre, 5 évi hivatalvesztésre és politikai jogainak elvesztésére; *Feldheim Israel* II. rendű vádlottat csalás bűntettében való részesség miatt 2 évi börtönre, 300 forint pénzbüntetésre, 4 évi hivatalvesztésre és politikai jogainak fölfüggesztésére; *Edelmann Márk* pedig csalás bűntettében való részesség miatt 1 évi börtönre, 200 forint pénzbüntetésre 3 évi hivatalvesztésre és politikai jogainak fölfüggesztésére.

*

A törvényszék ítéletét a kir. tábla részben megváltoztatta:

Konda Sámuel elsőrendű vádlottat a btkv- 361. §-ába ütköző 363. §. szerint minősülő *hűtlen kezelés bűntettében* mint tettest, *Feldheim Israel* és *Edelmann Márk* másodrendű vádlottakat ugyanezen bűntettben a 69. §. 2. pontja értelmében mint *bűnrészeseket mondja ki bűnösöknek*.

Ezért Konda Sámuel négy évi börtönre ítéli, melybe a vizsgálati fogságban töltött egy évet betudja.

Feldheim Israel két évi börtönre ítéli melybe a vizsgálati fogságból két hónapot betud.

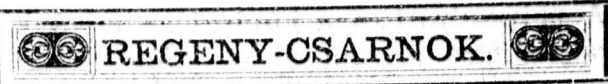
*Edelmann Márk*ot egy évi börtönre ítéli melyből két hónapot a vizsgálati fogság által kitöltöttnek vesz.

A másodbíró, emellett a fővádlottat öt, a másodrendű vádlottakat három-három évi hivatalvesztéssel sújtotta.

A sértett felek a kártérítéssel a polgári per útjára utasítottak.

Állati bosszu. Tuduce György és társai furesa módon állottak tavaly nyáron bosszut három erdélyi magyar emberen, a kik Mocsillára (beéli-járás) jöttek dolgozni. Az oláhoknak nem tetszett, hogy a magyarok elfogják előlük a munkát, ezért mihelyt megérkeztek éjszaka levágták a magyarok lovainak a fülét, meg a farkát. A csendőrség hamarosan kitudta, hogy kik a tettesek, s tegnap már ott állott Tuduce György a büntetéseivel a törvényszék előtt, amely idegen ingó vagyon szándékos rongálásának vétségéért 3—3 hónapi fogságra és 50—50 forint pénzbüntetésre ítélte a vádlottakat.

Templom tolvajok. Két suhancz állott tegnap a nagyvárad királyi törvényszék büntető-osztálya előtt. Azzal vádolta őket a királyi ügyész, hogy kirabolták Brátkán a templom perselyét. Bere István 17 éves és Styef Mikula 18 éves oláh legények nem tagadták a dolgot, mert nagyon súlyos bizonyítékok voltak ellenük, beismerték, hogy többször is kiolták a pénzt a perselyből. A törvényszék ezek alapján elítélte. Bere István I. rendű vádlottat folytatódólagosan elkövetett lopás bűntettéért 2 évi fegyházra, a másodrendű vádlott Styef Mikulat pedig, a ki még Czibenszky Vazul körjegyzőt is meglopta szintén folytatódólagosan elkövetett lopás bűntette miatt 2 és fél évi fegyházra.

Tom és én.

Írta: I. van Woude.

10

— Viseld magad kissé komolyabban, — Lon, mondja ő fejt rázva, »arra kell gondolnod, hogy minden függöny mögött arcok vannak, a melyek feléd fordulnak.«

De ez a figyelmeztetés éppen az ellenkező eredményt idézi elő úgy, hogy a muffomba kell elrejtennem az arcomat, mintha fáznék.

Pedig melegem van. Vigan csergedezik ereimben a vér.

Inkább táncolni szeretnék, mint menni, olyan boldog vagyok.

Tom reám várakozik! És a szép kastély, a szögleteken tornyaival, Brinio egész öröksége a miénk.

Már a mult nyáron itt voltunk, Brinio örökségén látogatóban. De mivel nagyon meleg volt Tom a verandán fogadott bennünket és később körülvett bennünket, mert valószínűleg nem gondolta, hogy inkább a házat akarjuk meg tekinteni, mint szénaboglyait és ujjgepeit.

De most meglátok mindent.

Két megrongált kőoroszlán néz felénk; két éppen olyan megrongált ezimert tartanak karmaik között, a melyeken elmosódó betűkkel áll:

Brinio öröksége. A mint beszélük az örökség. évszázadok előtt valami Brinioé lehetett, mert nagy néni azt mondja, hogy ember emlékezet óta e nevet viseli.

Átmegyünk a hidon, mely régi divatu modorban van építve az ajtaja be van falazva két nehéz, nagy szárnya van. Az egyikben még megvan a kis vasrácsos ablak, mely a régi időkben arra szolgált, hogy kinézzenek, vajjon lehet-e bizni abban, a ki éppen be akart menni, most minden nyitva áll és Tom barátságosan elébünk jön.

Átvezett bennünket a szürke kövekkel kirakot udvaron, a melyet körülvesznek a kocsiszinek, az istállók és a magas falak. A falban egy vasrácsos nyílás van, a melyen át a kertbe látunk. A ház rendetlenül van építve és kapuja egészen sima és fekete. Az elő udvar nagyon komor benyomást tesz az emberre és elhatározom, hogy itt néhány virágágyat fogok készíteni.

Bemegyünk és Tom megmutatja nekünk először a földszintet.

Mindenütt alacsony, vasrudakkal megerősített ablakokat, vizes falakat, mely és sötét folyosókat, vas vagy tölgy faajtókat erős reteszekkel látok. Meg nézem az óriási konyhát, melyben néhány cseléd dolgozott, a kamrát és még néhány pinczét. Ezek egyikeben egy gyűrű van befalazva, a melyen egy láncz lábszorítóval függ. Tom azt hiszi, hogy az előtt itt embereket tartottak fogva. Borzasztó! Nyilvánvaló előttem, hogy annyira lehetetlen e házat barátságossá tenni, hogy elhatározom, hogy csak végső szükség esetén fogom ide tenni a lábamat.

Felszólításomra elhagyjuk e helyiségeket és egy széles tölgyfából készült lépcsőn felmegyünk az emeletre, a hol nagyörömömről egészen más világ van. Miután egy hosszú folyosón átmentünk, Tom lakoszobájához érkezzünk, a melyet még nyári látogatásunk idejéből ismertem. Most mindent részletesen és élvezettel meglekintek, mert most nincsenek szénaboglyák és gépek, a hová elvihetne bennünket. Két nyitott ajtó kivezet a verandára, két ablak pedig oldalvást kilátást nyújt a sánczokra és a falura. Azután ott van még egy ablak. E sarokban van a nyolcz szögletes erkély szobája, a melyben az ablakok felső részén levő színes üvegeken át eső sugarak különös világosságot terjesztenek.

(Folyt. következik.)

TAVIRATOK.

A királyné Budapesten.

Budapest, április 30. (Saját tud. táv.)

A királyné ma reggel érkezett Budapestre Szilávy grófnő udvarhölgy kíséretében.

A pályaudvarban a király fogadta. A királyné igen jó színben van. Nagy közönség várta a királynét, ki jobbra balra köszönve, nyitott udvari fogaton hajtatott a várba.

A főváros díszben.

Budapest, ápril. 30. (Saj. tud. táv.)
Budapest fő- és székváros palotáira ma este kitűzték a nemzeti színű lobogókat. Impozáns, tündéri képet mutatnak a zászlókkal díszített vakító villanyfényben úszó palota sorok. Az utczákon óriási néptömeg sétál.

Károly Lajos főherceg betegsége.

Budapest, ápril. 30. (Saját tud. táv.)
Károly Lajos főherceg nagymértékű bélhurutban szenved. Ma láz is jelentkezett. — Fia Ferdinánd főherceg ma Sopronból Bécsbe érkezett.

Idegenek a fővárosban.

Budapest, ápril. 30. (Saját tud. táv.)
A mai napon körülbelül 20.000 idegen érkezett Budapestre.

A szultán haragszik.

Budapest, ápril. 30. (Saj. tud. táv.)
Érthetetlen hírt közöl a »Magyarország.« Azt írja, hogy a török szultán megtiltotta a török lapoknak, hogy a magyar millenniumi ünnepélyről irjanak. A tilalom következtében a török lapok visszaküldték a meghívó jegyeket. A hír még megerősítést vár.

Wlassics tanára meghalt.

Budapest, ápril. 30. (Saját tud. táv.)
Nagykanizsán ma éjjel halt meg Batory Lajos, Wlassics miniszter egykori irodalmi tanára. Az öreg ur mint a Zalai Közlöny szerkesztője is jó nevet szerzett magának. Wlassics miniszter igen szerette egykori tanárát.

Báró Hirschnek nem harangoztak.

Budapest, ápril. 30. (Saját tud. táv.)
Báró Hirsch Mór temetése alkalmából a lapok azon feltűnő hírt közölték, hogy mikor a tetemet Érsekújváron keresztül vitték, a katolikus templomban harangoztak neki. Jedlicska Pál érsekújvári plébános most kijelenti, hogy nem Hirsch Mórnak harangoztak akkor, hanem egy katolikus halottnak.

K ö z g a z d a s á g.

Jókai és a szőlészet.

A nagynevű regényíró egy füzetet bocsátott közre ily címmel: »Kertész-gazdászati Jegyzetek«, mely 55 kr. ellenében Budapesten a Révai testvéreknél portómentesen kapható meg.

A ki e 80 oldalra terjedő könyvecsében is talán csak a költői képzelet mulattató, de tartalom nélküli csillogását vélné feltalálni, az ezuttal csalódnék. E könyv nemesak tartalmas; de tömören tartalmas.

Annai tapasztalat, s mi még becsesebb, annyi öntapasztalat, annyi érdekes gyakorlati tudnivaló van e füzet szűk keretében szorítva, amennyit ott bizonyára nem keresnénk.

Abban azonban nem csalódnék, hogy e kis munka mulattató is, sok élvezettel olvasható; amiben elűt a szakmüvek és értekezések szárazságától. A nagy író feloldja magát a megszokott kertészeti terminus technicusoktól és sokszor meglepő pompás magyar szavakat rak helyettük; őt nem korlátozzák a hivatalos szakvélemények sem, nagy szabadsággal mindenütt öntapasztalatait beszéli el s azért igen eredeti; az egész pedig oly átlátszó, megkapó villágossággal, könnyű nyelvezettel, gazdag humorral van megírva, ahogy csak Jókai tud írni.

Talán nem lesz érdektelen e lap t. olvasói előtt, ha ugy madártárolatból, homán e művecske kiemelkedőbb pontjai szemünkbe ötlenek, tekintetünket ráirányozzuk és pedig annak első részére, mely a most oly fontos szőlészetre vonatkozik. A második rész gyümölcsészeti kérdésekkel foglalkozik.

Jókai szőlészeti értekezésének egyes pontjait vehető ezen tanácsa:

„Ültessünk Solonist“.

Rendkívül fontos ugyanis az újabb szőlészet terén, mióta annyi ellenség (filokszerá, dematofora, peronoszpora stb.) legyőzése mellett lehet csak sikert elérni, hogy minő amerikai alanyt ültetünk ki, melyre aztán később hazai nemes fajunkat ráoltjuk. Nem minden amerikai faj áll ellen a filokszerának, nem mindegyik él meg a rendelkezésünkre álló talajon s ha mégis odaültetjük sárgaságba (chlorosis) esik, elpusztul. Több olyan amerikai fajt ismerünk, mely jól ellenáll a filokszerának; ezek közül a Ripariák erőteljesebb, de csak mészből szegényebb talajon díszlenek, a Rupestrisek soványabb, kövesebb helyen is prosperálnak, a Solonis jó adag meszet is eltűr.

Midőn az amerikai fajok közül a teljesen ellenállókat kiválasztjuk, — leszámoltunk a filokszerával; midőn ezek közül ismét kijelöljük azon fajokat, melyek szőlőnk földjére, beválnak, — leszámoltunk a talaj kérdésével (adoptatio), Jókai szerint még egy harmadikkal is le kell számolni, ez a: dematofora (gyökérgyökérpenész). Szerinte az amerikaiakból a Solonisnak ültetése »az egyedüli védszer a gyökérgyökérpenész ellen.« Minden más amerikai faj, rigolozott és trágyázott földben — néhány hazai fajt kivéve, amit meg a filokszerá pusztít el — kihál a dematofora miatt. Más szóval minden más faj előbb utóbb chlorosisba esik. A gyökérgyökérpenész garázdálkodása ugyanis kívülről, a szőlőtőkén láthatólag, mint chlorosis (sárgaság) jelentkezik.

S így értjük; mért áll a Solonis oly magas becsben a nagy író előtt: hazai fajainkat elpusztítja a filokszerá; a szénkénegezés nem minden talajon sikerül, elég költséges és fáradságos s így nem marad más hátra — ha nincs immunis homoktalajunk — mint valamely ellenálló amerikai fajra ráoltani nemes szőlőnk; ugye a vadfajok közül egyedül a Solonis fumiálja a dematoforát. »Fel se veszi.« Hogy pedig a dematofora vagy gyökérgyökérpenész épen nem ártatlan dolog az eléggé el van ismervé, Jókai szerint pedig: »Rigolozott földben úgy terjed tőkéről tőkére, hogyha egy helyen kiült, az egész szőlőtáblát behatározza. Rombolásának hatása hasonlít a filokszerához.«

Ha fontos kérdés az, hogy minő alanyfajt ültessünk, fontos az is, hogy mibe, milyen földbe ültessük. Mit mond könyvecsékünk a rigolozásról: »Ha mi ahelyett, hogy a rigolozással a felső televényes réteget három lábnyi mélyen alá fordítassuk, s a szőlőt szinte mélyen beleültessük, mindjárt abba a felső termékeny földbe ültetjük be, — nem mélyen, hát épen

odajutunk vele, a hová a rigolozással.« A szerző ezt termékeny művelt földre érti, mert elvadult, régóta parlagon heverő talajon a rigolozást mulhatlanul szükségesnek tartja ő is. Az ő szőlőültetvénye első évben nyáron egy erős öntözést kap.

Ha már el van készítve a föld, ha már el van ültetve az amerikai faj (sima vessző), mily oltásmódot ajánl? — A zöldoltást. *A zöldoltás a legszebb kertész-munka; nem kell hozzá egyéb, mint egy kis házi ész, értelem, amivel minden magyar munkás bír, szerencsés kéz, jó éles kertész-kés, meg egy gombalyag pamuk. Egy ember kétszáz zöld beajtást elvégezhet egy nap s csoda, ha két százalék meg nem fogamzik belőle. Nálam mind egy szőlő megeredtek.* Nem ajánlja azonban, még azon évben ledönteni, hanem csak a rákövetkező év márczius, április havában.

A peronoszpora ellen az általánosan kitűnőnek elismert bordeauxi keveréket alkalmazza.

Trágyául műtrágyát használ (az istállótrágya svábhgyi szőlőjében rengeteg sokba kerülne) ezzel nagyon meg van elégedve s szőlőbe legjobban ajánlja.

Érdekes, amit a szénkénegezésről mond. Ő csak ősszel szénkénegeztet. Nyáron nem sinli meg a filokszerát a szőlőtő, mert »csodálatos tenyésző erejével minden levágott gyökér helyett két újat hajt; de a filokszerá léten is él és zabál, amikor a szegény szőlő már nem tudja a gyökereit helyre pótolni. Ezért hallani azt a sürü lamentálást: »tavaly még pompás szüretet adott a szőlőm, s tavasszal már ki sem hajtott!« Nem bizony, mert már nem volt gyökere. »Egy« télen át a filokszerától meglepelt gyökerek úgy elkorhadnak, hogyha az ember a szőlőtőkét csizmasarokkal meg-rugja, csak kidül a földből, egy gyökérszál sem tartja benne . . . Én tehát egész nyáron hagyom a filokszerát mulatni; de hogy háborítom a szőlőt növés, érés közben a szénkénegezéssel. Hogy a szőlő nyáron oda se néz a filokszerá pereputlynak, bizonyítja az az, hogy ősz felé alig győzöm letördölni róla a másodszori termés virágait és egres fűrtel: hanem aztán amint leszüreteltünk, amint a szőlőt először is betrágyáztuk, ezután befedtük, akkor neki állunk a szénkénegező géppel s elkezdjük a filokszerá-irtást.« Száraz időben szénkénegez, egy-egy tőkére csak 6 grammot számítva.

A szőlészetet illetőleg ezek a könyvecske legfőbb pontjai; általánosan és szárazon. S csak ezekre akartunk rámutatni. De épen a részletekben, mily sok, mily érdekes és hasznos tudnivaló! Mily egészséges, józan világnézet. Épen olyan, mint az az üde éltető levegő, mely ott leng, ott hullámzik a lombgazdag fák, a sötétzöld, buján díszlő szőlősorok mentében.

S amily értékes a szőlészeti, olyan szép és hasznos a gyümölcsészeti rész is.

A szőlészeti szakaszban különösen két pontban látszik Jókai véleménye a szőlészeti szaktekintélyek tanácsától eltérni; nevezetesen a rigolozás és az adoptatio kérdésében.

A gyakorlati szakszőlészet általános véleménye, hogy senki amerikai szőlőt rigolozás nélkül ne ültessen s hogy mély, fekete vagy vörös földbe, ha az különben mészből szegény; a jófajta Ripariákat (sauvage, tomenteux, portalis); meszes, szárazabb talajba Solonist, Rupestris monticolát (Vitis Berlandierit, Arramon Rupestrist); köves, mészből szegény helyre, Vitis Rupestrist és végre gránit, bazalt talajokba Viallát, szőlőalanyul bátrau lehet ültetni.

Mártonfalvi.

A selyemtenyésztés céljaira szolgáló eperfa-iskolának Nagyváradi város tanácsa a Városliget területéből 3 hold területet engedett át. A tanács ezen határozatát kiadta Busch Dávid v. főmérnöknek véleményezés végett. A főmérnök már beterjesztette véleményét. Ebben kiemeli a főmérnök, hogy a 3 hold területet csak közgyűlési határozattal lehet átadni s különben is fák ültetésére és ápolására és pedig nemcsak a tanácsi határozatban megnevezett uraknak, hanem mindenkinek, aki selyemtenyésztéssel foglalkozik, joga van. Sérelmesnek tartja a főmérnök, hogy a gyermekjátékos téréből éppen a legalkalmasabb 3 hold területet felszántották, bevetették és állítólag 60 frtért bérbeadták, pedig ez nem szükséges a selyemtenyésztés céljaira. Kér ez irányban sürgős intézkedést. Reméljük, hogy ez a vélemény nem lesz semmi visszahatással arra a dicséretes buzgalomra, a melylyel Nagyváradon a selyemtenyésztés ügyét felkarolták.

Nagyvárad hetivásár.

— Április 27. —

Vásári árjegyzék a nagyváradon 1896. április 27-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza 6.30—6.10 Kétszeres buza 5.50—5.40. Rozs 5.30—5.20. Árpa 4.80—4.30. Zab 5.60.—5.20 Tengeri 4.30—4.25 Borsó 14.—Lencse 16.—Bab 8.—Köleskása 11.50 Burgonya 3.00 Lángliszt 12.50 Zsemlyelisz 11.70 Fehérkenyér liszt 11.—Barnakenyér liszt 9.50 széna fuvarral 2.70. Szalma fuvarral 1.80 Szalonna 52.—6 kiló zsúpp-szalma 08 kr. 150 kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tűzifa, bikk 3.00, tölgy 2.80, eser 3.20. 100 kiló marhahus 52.—. Öntött gyertya 54.—. Lámpaolaj 50.—. Egy liter bor 6 50, új 40. Pálinka 40 szilvapálinka 1.—, szesz 80. Egy métermázsa kő-só 10.70, nyers fagygyu 26.—, olvasztott fagygyu 38.—, szappan 24.—, birka gyapju —, magyar gyapju —. Egy hektoliter ó-bor 45.—, új-bor 35.—, mész 1.40, kemény faszén 0.00, puha faszén 2.—, kendermag 10.—, köles 6.—

repeze 0.00, dió 26.—, mogyoró —, aszu szilva 20.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 14, szalonna 60, sertéshus 52, juh-hus 38, veres hagyma 14, fog-hagyma 36, bors 1.60, paprika 1.20 barnakenyér 9. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny 5.60 6.50 mm. Luczernamag 30 40. frtíg, 1 mm. Lóhere 28.—38 1 mm. Burgondi 24.

Marha ártáblázat 1896. április 27-ről egy pár első rendű jármás ökör 000. egy pár másodrendű jármás ökör 230-280, egy pár harmadrendű jármás ökör 105.185. 1 pár fejős tehén 70 164, 1 drb. vágó ökör 250 kgr. — 85 1 drb vágó tehén 150 kgr. —, 60 1 drb. veres borju 12.00, 1 drb. fél éves borju 16 28, 1 drb. egy éves borju 22 36, két éves borju 26 52, 1 drb. hizott sertés —, 1 pár fél éves sertés —, 1 pár egy éves sertés —, 1 pár két éves sertés —, egy drb. jó igás ló 60 —, 1 pár ökrébőr 20—22, egypár tehénbőr 15—16 borjubőr 5—8, 1 pár lóbőr 10.—12, 1 pár juh bőr 65—70.

Forgalmi kimutatás 1896. évi április hó 27-ről: Tiszta buza körülbelül 400 hltr, kétszeres buza 200 hltr, rozs 400 hltr, árpa 100 hltr. zab 100 hltr, tengeri 400 7hltr, burgonya 600 hltr. Lásas jószágok: Hizott sertés mintegy — drb, félhizott — sovány —, süldő —, malacz —, hizott marha 10, jármás ökör 500, fejős tehén 300, borju 200, bivaly 0, juh és bárány 400 ló 300.

Terménytőzsde.

Budapest, április 30.

B u z a tavaszra, bácskai	6.88
> tavaszra, északi	6.89
> szeptember-októberre, bácskai	6.69
> szept.-okt.-re északi	6.72
R o z s tavaszra, bácskai	6.52
R o z s tavaszra, északi	6.54
T e n g e r i június-júliusra, bácskai	0.—
jun.-jul.-ra, északi	0.—
R e p e z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.05
> aug.-szept.re, északi	10.15

Bécs, április 30.

B u z a tiszai	7.35—7.75
> bányási	7.15—7.65
> bácskai	7.10—7.50
> szokványáru őszre	7.03—7.05
> szokványáru tavaszra	7.14—7.16

R o z s tiszavidéki	6.80—6.95
> szokványáru őszre	6.46—6.48
> szokványáru tavaszra	6.11—6.13
T e n g e r i magyar	4.50—4.60
Z a b, magyar kereskedelmi	6.75—6.85

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. április 30.

Magyar aranyjárdék 4%	122 —
Magyar koronajárdék	99 —
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 1/2%	124 —
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 1/2%	101 —
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	121.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	100 —
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97 —
Magyar nyereséjű sorsjegy-kölesön	157.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	138.50
Oszták járadék papírban	101 —
Oszták járadék ezüstben	101 —
Oszták járadék aranyban	122.25
Oszták korona járadék	101 —
1860. osztrák államsorsjegyek	145.50
Oszták magyar bankrészvény	968.—
Magyar hitelbank részvény	386.—
Oszták hitelintézeti részvény	353.56
Oszták-magyar államvasúti részvény	346.—
20 frankos arany (Napoleonador)	9.55
Német birodalmi márka	58.75
London vista	120.20
Páris vista	47.72 1/2
20 márkás arany	11.75

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

Több rendbeli

lakás kiadó

Kis-Kut-utca 97. sz. a. házban. 3-3

Értekezhetni ugyanott a háziasszonynál.

A II. Magyar Osztály-Sorsjáték III-ik húzására sorsjegyek

kaphatók a

— Biharmegyei Takarékpénztárnál. —

Húzás május 12-től 28-ig.

Köszegen

Dr. Dreiszker J. sanatoriuma és vizgyógyintézete

márczius hó 30-tól nyitva

Rendszer: PRIESNITZ és KNEIPP.

Villanyozás, massage, gyógytornászat,
diätetikai eljárás.

Teljes ellátás.

Igen mérsékelt ár. Gondos orvosi felügyelet.

— Prospektus ingyen. —

Az igazgatóság.

Nemes rákok.

Jótállók, hogy élve érkeznek meg. Naponta friss küldemény egy postakosárral utánvétellel és vámmentesen.

40 drb óriás solo rák 5 frt.

60 „ óriás rák 4 frt.

100 „ leves rák 3 frt. 89 6—9

Haller B. STANISLAU, 31. sz. Galiczia.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller.

Ezen elismert kitűnő, fájdalomcsillapító bedörzsölés bevásárlásánál, — mely minden gyógyszerárban készletben van, — mindig a „Horgony“ jegyre kérünk figyelni.

A Rimanóczy szállodában

korszerűen berendezett étterem, villanyvilágítás, nyári időzéshez elegáns

kivitelű kioszk

a „Körözsparti korzón“.

Kitűnő hegyi borok, udvari és hajor sör, izletes ételek, figyelmes kiszolgálás

a legszolidabb árak mellett.

Színház után friss étlap.

Ünnepélyes megnyitás május 2-án.

Mélyen tisztelt közönség!

Évek óta ismeretes nevem Nagyváradi és Biharmegyében arról, hogy nálam kitűnő konyhára, tisztán kezelt borokra és pontos, előzékeny kiszolgálásra találtak kedves vendégeim; és e mellett áram is mindig jutányosak, mérsékelték voltak.

Midőn tisztelettel tudatom, hogy a Rimanóczy szálloda éttermét a folyó év május 2-án **Dula Miklós** kitűnő zenekara közreműködése mellett megnyitom, új üzletemet ismerőseim és a mélyen tisztelt közönségnek jóíudulatába ajánlom.

Kiváló tisztelettel

Demetrovits Miklós,
vendéglős.

Villany-világítás!

Szent-László gyógyfürdő

(PÜSPÖK-FÜRDŐ.)

Nagyvárad mellett.

Vasut-, távirda- és posta-állomás helyben.

Telefon a nyár folyamán lesz berendezve.

Hazánk legrégebb gyógyhelye, természetes meleg 24—33 R⁰ kénes hévforrásokkal, ártézi kuttal, ezen források fölé vannak építve az impozáns berendezésű uri- és női tükörfürdők, kabin- és mór földes fürdők, a gyógyszerközökkel dusan felszerelt gyógypihenő termek.

Fürdőzésre javalva van: az izületek és izmok csúzos bántalmainál, idült s különösen savós izületi loboknál, csonttörések és ficamok után visszamaradt fájdalomknál; köszvénynél és annak különböző alakjainál; idegbajoknál, melyek rheumaticus alapon keletkeztek (ischiasnál); különböző bőrbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izzadmányoknál; belsőleg: heveny és idült gyomor-bántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Mórfürdők használata kitünő sápkor, vérszegénységnél, a női ivarszervek különféle bántalmainál.

Ivógyógymódnál, calciumsulfid sók gazdag tartalmánál fogva kitünő hatása **görvély** és **angolkór**nál, légzőszervek és gyomorhurutjánál.

Szórakozásul szolgál gyönyörű erdei sétányok, gyógyterem, zongora, tekeasztal, tekepálya, olvasóterem, cukrázda, fővárosi és vidéki lapok, gyakori estélyek, tánczvigalmak, társas kirándulások a fürdő regényes hegyvidékére, naponta háromszor tέρzene.

Évad: május 1-től szeptember 31-ig. Főévad június 1-től augusztus 31-ig, elő- és utóévadban 30 százalék ármérséklet.

Restaurációt Kovács László budapesti hírneves főszakács vezeti, étkezés à la carte, à la couvert.

A vendégek számára szükséges tejet, a külön e célra berendezett saját tehenészet szállítja. Olcsó és jó élelmezés, kényelmes lakás napi ár 60 krtól 3 frtig.

Orvos: Dr. FILKOR LAJOS.

A fürdő újabb berendezésénél s felszerelésénél nem kimélve fáradságot és költséget, célom volt, hogy az minden tekintetben megfeleljen a mai kor követelményeinek, és sikerdus gyógyhatása mellett kényelem tekintetében is kiállja a versenyt bármely külföldi fürdővel.

A n. é. közönség szives jóindulatát s pártfogását kérve, vagyok

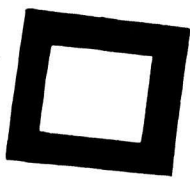
kiváló tisztelettel

CZEGLÉDY SÁNDOR
fürdő-bérlő.

Villany-világítás!

H. : 104

Az eredeti hiányos. /Részletes fel-
sorolás a tekercs elején-végén ta-
lálható./

H. 104

Az eredeti hiányos. /Részletes felsorolás a tekercs elején-végén található./

